

cogito

Yapı Kredi Yayınları - Üç aylık düşünce dergisi - Sayı: 76 / Bahar 2014

Pierre Bourdieu

Cogito
Uç aylık düşünce dergisi
Sayı: 76 Bahar, 2014
ISSN 1300-2880

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A.Ş.
adına sahibi:
LEVENT ALTUNBEK

Genel Müdür:
TULAY GÜNGEN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
ASLIHAN DİNÇ

Dergi Editörü:
ŞEYDA ÖZTÜRK

Bu Sayının Editörleri:
GÜNEY ÇEĞİN, EMRAH GÖKER, NAZLI ÖKTEN

Danışma Kurulu:
ŞEYLA BENHABİB, ZEYNEP DİREK,
MÜNİR GÖLE, FERDA KESKİN,
KAAN H. ÖKTEN, MEHMET RIFAT,
ZEYNEP SAYIN, GÜVEN TURAN

Düzeltili:
KORKUT TANKUTER

Grafik Tasarım:
FARUK ÜLAY, AKGÜL YILDIZ

Renk Ayırımı / Baskı:
PROMAT BASIM YAYIM SAN. VE TIC. A.Ş.
Sanayi Mahallesi, 1673 Sokak, No: 34
Esenyurt-İstanbul
Tel.: (0212) 622 63 63
Sertifika No: 12039

Yapı Kredi Yayınları: 4078

Reklam ve Halkla İlişkiler:
DERYA SOĞUK

Yazışma Adresi:
COGITO
Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A.Ş.
İstiklal Caddesi, No: 161 Beyoğlu 34433/İstanbul
Tel.: (0212) 252 47 00 (pbx)
Faks: (0212) 293 07 23
E-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
E-posta: seyda.ozturk@ykykultur.com.tr
Internet adresi: http://www.cogitoyky.com.tr
http://alisveris.yapikredi.com.tr

Yayın Türü:
Yerel süreli

Partner of "European Network of Cultural Journals - Eurozine"
"Avrupa Kültürel Yayınlar Ağı - Eurozine" Üyesi
www.eurozine.com

Cogito'da yayımlanan tüm yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Dergide yer alan yazılar kaynak gösterilmek kaydıyla yayımlanabilir. Yayın Kurulu, dergiyeye gönderilen yazıları yayımlayıp yayımlanmamakta serbesttir. Gönderilen yazılar tade edilmez.

Sertifika No: 12334

Bu Sayıda:

Cogito'dan

- 5 • Özerk ve Müdahil Bir Sosyal Bilim İçin
- 8 • Pierre Bourdieu • Sosyolojiye Övgü
- 16 • Loïc Wacquant • 1993'te Bourdieu: Bilimsel Kutsamaya Dair Bir Vaka İncelemesi
- 35 • Barış Büyükokutan • Amerikan Sosyoloğu Olarak Pierre Bourdieu
- 42 • Mustafa Emirbayer • Charles Tilly ve Pierre Bourdieu
- 79 • Nazlı Ökten • Devlet Üzerine: Son Bir Hesaplaşma
- 89 • Güney Çeğin & Levent Ünsaldı • Bourdieu'nün Şerhleri Üzerinden "Temsiliyet Simyası"
- 106 • Mike Savage • Pierre Bourdieu'nün Kayıp Kent Sosyolojisi
- 121 • Alim Arlı - Emrah Göker • Kent Sosyolojisini Bourdieu ve Wacquant ile Düşünmek
- 140 • Jean-Daniel Reynaud & Pierre Bourdieu • Bir Eylem Sosyolojisi Mümkün müdür?
- 152 • Özgür Budak • Esnek İstihdam Toplumunda Kültürel Sermaye
- 167 • Özgür Arun • İnce Zevkler - Olağan Beğeniler: Çağdaş Türkiye'de Kültürel Eşitsizliğin Yansımaları
- 192 • Pierre Bourdieu • Simgesel Sermaye ve Toplumsal Sınıflar
- 204 • Loïc Wacquant • Simgesel İktidar ve Grup Oluşumu: Pierre Bourdieu'nün Sınıfı Yeniden Çerçevelemesi Üzerine
- 230 • İrmak Karademir Hazır • Bourdieu Sonrası Yeni Eşitsizlik Gündemleri: Kültürel Sınıf Analizi, Beğeni ve Kimlik
- 265 • Çetin Çelik • Sosyal Sermaye, Ebeveyn Ağları ve Okul Başarısı
- 290 • Cihad Özsoz • Pierre Bourdieu: Simgesel Şiddet, Eğitim, İktidar
- 312 • Hüseyin Etıl - Metin Demir • Pierre Bourdieu'nün Bilim Sosyolojisine Katkısı: "Alan Teorisi", "Habitus" Cini ve "Refleksivite Talebi"
- 350 • Barış Mücen • Bourdieu'yu Kullanmak: Bilimsel Nesnenin İnşası

- 366 • Sebahattin Şen • Pierre Bourdieu Sosyolojisinde Düşünümsellik
 389 • İştah Gözaydın • Bourdieu ve Din
 402 • Emine Borgenç Demirel • Çevirinin Bourdieu Sosyolojisiyle Yapılanan Yüzü, Çeviri Sosyolojisi
 417 • Seval Şahin • 1918'de Edebi Beğeni ve Bir Edebi Biçimin Ortaya Çıkışı
 432 • Pierre Bourdieu • İnsanlar ve Mekanizmalar
 445 • Loïc Wacquant'la Söyleşi • Bourdieu'yle Birlikte

Geçen Sayıdakiler

- 451 • Sayı 75 Nörobilim ve Felsefe
 452 • Yazarlar Hakkında

Özerk ve Müdahil Bir Sosyal Bilim İçin

Pierre Bourdieu 30 Ekim 1989'da Fribourg Üniversitesi'nde Frankreich-Zentrum'un açılışı için yaptığı "Düşüncelerin Uluslararası Dolaşımının Toplumsal Koşulları" başlıklı konuşmada,¹ düşüncelerin, ürünü oldukları üretim alanını beraberinde götürmedikleri için bağlamları olmadan dolaşım girdiklerinin altını çiziyordu. Marx'ın *Komünist Manifesto*'da Alman filozoflarının sosyalist ve komünist Fransız yazınına, içinde oldukları yaşam koşullarını dikkate almadan özümsemeye çalıştıkları için, ağır bir şekilde eleştirdiğini hatırlatan Bourdieu, bir yazarın başka bir dile çevrilme, yayımlanma, okunma ve tartışılma süreçlerinin önemi konusunda okuyucuyu uyarıyordu. Ölümünün ardından 12 yıl geçmesine, Michel Foucault'yla birlikte sosyal bilim endekslerinde en çok başvurulan yazarlardan biri olmasına rağmen en önemli eserlerinin bir çoğunun Türkçede hala yayımlanmadığı göz önüne alındığında, Bourdieu hakkında özel bir sayının önemi daha iyi anlaşılabilir. *Cogito* gibi sadece üniversite alanına değil, daha geniş bir okur kitlesine hitap eden bir düşünce dergisinin Bourdieu'ye bir sayı hasretmesi, özel çeviri zorlukları ve Türkiye'de yayıncılık alanının kendisine has karmaşaları nedeniyle henüz özümsemediği bir düşüncenin, bir araştırma programının üzerinde çalıştığı sorunların giderek daha yakıcı hale geldiğine işaret ediyor.

1989 konuşmasına kulak kabartırsak, Bourdieu (ve son yıllarda Wacquant) sosyolojisinin 1990'ların ortasından bugüne Türkiye'deki "alınlanma alanı" hakkında da kafa yormamız gerekir. Bourdieu ekolünün bizdeki yaklaşık yirmi yıllık alınlanma tarihini nesnelleştirmek bu kısa tanıtımın işi olmasa da, bu tarihi kavramanın, ekolün ABD, İngiltere veya İskandinav sos-

¹ Bourdieu, Pierre. «Les conditions sociales de la circulation internationale des idées.» *Actes de la recherche en sciences sociales* 5 (2002): 3-8.

1918'de Edebi Beğeni ve Bir Edebi Biçimin Ortaya Çıkışı

SEVAL ŞAHİN

Giriş

Beğeni nedir? Neye hizmet eder? Neye göre beğeniriz? Beğenilerimiz bizi kimden ve nasıl ayırır? Bu ayırım bizi hangi sınıfın içine yerleştirir? Bu sınıf hangi alanın, hangi ilişki ağının bir parçasıdır? Alana dahil olmak için sahip olunması gereken özellikler var mıdır? Varsa nelerdir? vb. can alıcı ve birbirini üreten sorular, Pierre Bourdieu'nün temel meselelerinden sadece birkaçıdır. Oldukça doğurgan olan bu teori, hiç şüphesiz edebiyat araştırmaları için de sınırları aşındıran, ufuk açıcı pek çok sorunsal üzerinde düşünmeye davet edicidir.

Bourdieu'nün Gustave Flaubert'in *Duygusal Eğitim* romanı ekseninde yazdığı *Sanatın Kuralları* adlı eseri, Fransa'da edebi alanın oluşumu, özerkliği, bu alan içindeki aktörler, birbirleriyle ilişkileri, hiyerarşileri, etkileşimlerinden başlayarak romanda Flaubert'in yarattığı anlatım tarzına kadar uzanır. Burada *Duygusal Eğitim*'in yarattığı uzamdaki alanlardan Fransa'nın toplumsal uzamında yer alan edebi alana, bu alandaki yayıncılar, dergiciler, gazeteciler, editörler, yazarlar, şairler, üsluplar kadar tüm bu dışsal unsurların Charles Baudelaire ve Flaubert'i nasıl yarattığı ve onların öncülüğünde Fransız edebi alanının özerkleşmesi enine boyuna, tüm ayrıntılarıyla tartışılır.¹ Böylesi odaklar üzerinde düşünen ve bu odakların etkileşimini tartışan bir çalışma Türkçe edebiyat için de heyecan uyandırıcı olacaktır. Birey-top-

¹ Bourdieu, 2006.

lum merkezli edebiyat eleştirisi geleneği yerine Bourdieu'nün önerdiği şekilde alan-habitus merkezli bir eleştiri üzerinden edebiyatçılara yaklaşmak birçok yeni soru uyandıracak, bu soruları cevaplama girişimi ise beraberinde yeni bir edebiyat tarihçiliği anlayışının ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Bourdieu alan teorisini ilişkisel düşünce üzerine kurar, tek tek aktörler ya da eyleyenler üzerinde durmak yerine onların alandaki konumlarını, konum almalarını göz önünde bulundurur.² Bu makale, Bourdieu'nün yaptığı büyüklükte bir çalışma olma iddiasını asla taşımamaktadır. Fakat edebiyat tarihçiliğine Bourdieu gibi bakma konusunda bir kapı aralama girişimidir.³

Bu makalede Bourdieu'nün alan teorisinden esinle, beğeni kavramına, edebiyatçıların kimi, neden beğendikleri meselesi üzerinden alana dair küçücük bir dinamik inceleme yapmayı deneyeceğim.

Burada öncelikle Ruşen Eşref Ünaydın'ın 1918 yılında yayımlanan *Diyorlar ki* adlı eserinden bahsedilecek, ardından bu eserde yer alan sorulardan 'günümüz yazarlarından kimleri beğeniyorsunuz'un cevabına *Social Network Analysis* (SNA) aracılığıyla odaklanılacaktır. Burada Sosyal İlişki Ağı Analizi (SİA) kullanılmaktadır⁴ amaç, alan kavramının önemli bileşenlerinden biri olan habitusa dair çıkarımlarda bulunmaktır. Çünkü bir edebiyatçıyı neden beğendiğimiz bizim kültürel pratiklerimizle ve özellikle de okuma pratiğiyle doğrudan ilgilidir. Okuma pratiği ve beğeni pratiği, bunun ifade edilişi, bu ifade edişte ortaya konan jestler habitusa dair oldukça önemli ipuçları sunar. Bunların bütün halde verilmesi, ki bu bütünü görebilmek için burada SİA kullanılmaktadır, dönemin kültürel pratiklerine de vurgu yapar. SİA ardından ortaya çıkan sonuçlar ile dönem için yeni bir tür olan "mülakat"ın yani bir edebi biçimin oluşumu hakkında bağlantılar kurulacaktır.

Sosyal İlişki Ağı Analizi (SİA)

Bir toplumu meydana getiren; kurumları, kuruluşları ve bireyleri olduğu kadar ilişki ağlarıdır aynı zamanda. Bu ilişki ağlarının incelenmesi toplumun nasıl bir işleyişe sahip olduğunu gösterdiği gibi işleyişe ait parçaları ve bun-

2 Bourdieu, 2006.

3 Benzer bir girişimi Bourdieu'nün alan teorisinden esinlenerek Peyami Safa'nın Server Bedi takma adıyla 1924-1960 yılları arasında kaleme aldığı Cingöz Recai serileri üzerine bir kitapta yapmıştım. Bu kitapta Bourdieu'nün alan teorisi için SPAD aracılığıyla Mütakabiliyet Analizi yaparak kurgusal bir alanın dinamiklerini, sermayelerini incelemeye çalıştım. Ayrıntılı bilgi için bkz. Şahin, S., 2011.

4 Analiz UCINET ile yapılmıştır.

ların arasındaki bağlantıları da açık eder. SİA ilişkilerin yapısal özelliklerini ortaya koyar. Böylece toplum içindeki gruplaşmalar, bu gruplaşmaların hangi ilişki ağları aracılığıyla oluştuğu, kimlerin gruplaşmaların dışında ve hangi ağlar nedeniyle dışarıda kaldığı ya da bırakıldığı sorularına cevaplar aranır.⁵

İlişki ağları sadece toplumu değil toplumdan ayrı düşünülemeyen bireyi de tanımlar. Bireyin sahip olduğu ilişki ağları onun toplumdaki ve gruplardaki yerini, bu yer almadaki önemini ortaya koyar. Sosyal ilişki ağını göstermek amacıyla kodlanan verinin analiz edilmesi sonucu meydana çıkan grafiğe sosyogram adı verilir. Bu sosyogram değerlendirilirken merkezde duran ve ona yakın olanlar önemli bir yer tutmaktadır.

Dolayısıyla Bourdieucü anlamda bir alan tanımı ve bu alan içindeki işleyişleri göstermek için kullanılabilecek araçlardan biri de SİA'dır.⁶ Fakat bu makale başta da belirttiğim gibi bir alan tanımı yapmak gibi bir iddia taşımamaktadır. Ortaya çıkan sosyogramdan yola çıkarak habitusu oluşturan kültürel pratiklerden okuma ve beğenme üzerinde durulacaktır. Habitus, bireyin doğuştan itibaren edindiği, öğrendiği yatkınlıklardan oluşan dinamik bir yapıdır. Bir şeyi neden beğendiğimiz de bizde bulunan, çocukluktan itibaren edindiğimiz, sonrasında öğrendiklerimizle şekillenen bir tepkidir aslında. Bu tepki, bizim habitusumuzu oluşturan unsurlardan biridir. SİA edebiyat araştırmalarında özellikle artistik prestij, edebi ekollerin sınıflandırılması ve toplumsal olaylar arasındaki ilişkileri incelemek için kullanılmıştır.⁷ Benim buradaki amacım ise o günün edebiyatçılarının, başka bir edebiyatçıyı beğenmesini belirleyen unsurlar üzerine kafa yormaktır.

Savaş Sonunda Edebiyatçılarla Mülakatlar: *Diyorlar ki...*

Bu makalede söz konusu edilen *Diyorlar ki* adlı eserinde Ruşen Eşref, dönemin edebiyatçılarıyla yaptığı mülakatları derler. Eşref, 1. Dünya Savaşı'nın hemen sonrasında, milli edebiyat dönemi olarak adlandırılan dönemin, Türkçe edebiyatta kendisine oldukça sağlam bir yer bulduğu bir dönem olarak kabul edilen 1918 yılında yayımladığı kitabında birçok edebiyatçıyla gö-

5 Carrington-Scott-Wasserman, 2005.

6 Bourdieu'nün kendisi SİA yerine Mütakabiliyet (Correspondence) Analizini tercih eder. Buna rağmen SİA'nın alan teorisini açıklamadaki faydaları üzerine tartışma ve örneklemeler için Wauter de Nooy'a bakılabilir (Nooy, 2003).

7 Nooy, 2003; Nooy, 2002; Nooy, 1999.

Sosyogramda yuvarlak ile gösterilenler görüşme yapılan edebiyatçıları, kare ile gösterilenler ise onların verdikleri cevaplara işaret etmektedir. 1,2,3 rakamları yukarıda belirtildiği gibi onların beğeni sıralamasını göstermektedir. 4 ve 5 ise beğenilerini şiir ve nesir yazarları olarak ayıranlar için kullanılmıştır.

Bu soruya cevap verenlerin içinde en favori olan yazarlar sosyograma bakıldığında sırasıyla şu şekildedir:

Yakup Kadri (6 kişi tarafından), Fazıl Ahmed (5 kişi tarafından), Yahya Kemal (4 kişi tarafından) ve Refik Halid (4 kişi tarafından), Ahmed Haşim (4 kişi tarafından), Falih Rıfkı (3 kişi tarafından) ve de Rıza Tevfik (3 kişi tarafından) beğenilmiştir.

Yakup Kadri, **Rıza Tevfik**'in 1. , **Fazıl Ahmed**, **Ahmed Haşim** ve **Halid Ziya**'nın 2. tercihidir. **Halide Edib**'in 4. tercihidir fakat burada Halide Edib tercihini şiir ve nesir olarak ayırdığından yine nesirde birinci sırada yer alır. Aynı durum **Hamdullah Suphi** için de geçerlidir. Hamdullah Suphi de Halide Edib gibi tercihini şiir ve nesir olarak ayırdığından nesirde ikinci sırayı Yakup Kadri'ye verir. Yakup Kadri'nin beğeni sıralamasında ise **Yahya Kemal** birinci **Halide Edib** ikinci sıradadır.

Fazıl Ahmed, **Hüseyin Cahid**'in birinci, **Rıza Tevfik** ve **Refik Halid**'in ikinci, **Cenap Şahabeddin**'in ise üçüncü tercihidir. Fazıl Ahmed ise sırasıyla Refik Halid, Yakup Kadri ve Ahmed Haşim'i beğenir.

Yahya Kemal, **Yakup Kadri** ve **Ahmed Haşim**'in birinci, **Samipaşazade Sezai**'nin ikinci, **Rıza Tevfik**'in ise üçüncü tercihidir. Yahya Kemal bu kitapta mülakat yapılan şahıslar arasında yer almaz.

Refik Halid, **Fazıl Ahmed**'in birinci, **Halide Edib**'in beşinci, **Ömer Seyfeddin**'in ise üçüncü tercihidir. Hamdullah Suphi ve Fazıl Ahmed, Refik Halid'in beğendiği yazarlardır.

Ahmed Haşim, **Halide Edib** ve **Yakup Kadri**'nin birinci, **Süleyman Nazif**'in ikinci, **Fazıl Ahmed**'in üçüncü tercihidir. Yahya Kemal, Yakup Kadri ve Fazıl Ahmed, Ahmed Haşim'in favori yazarlarıdır.

Beğenilmek: Derunî Olma/Zeki/Titiz/Muktedir Olma ve İstanbul Türkçesi Kullanma

Sosyograma bakıldığında merkezde yer alan Yakup Kadri'nin en gözde yazar olduğu görülmektedir. Onu Yahya Kemal ve Fazıl Ahmed izlemektedir. Merkeze yakın olan diğer gözde yazarlar ise Ahmed Haşim ve Refik Halid'dir.

Şimdi de merkezde yer alan bu gözde edebiyatçıların dikkati çeken özelliklerine bakalım. Çoğunluğu 1880'lerin başı ve ortasında doğan 30-35 yaşlarındaki edebiyatçıların dönemin edebi anlayışına hâkim kuşak olmaları hayli ilgi çekicidir. Diğer taraftan sadece gözdelelerin tercihine baktığımızda da bu kuşağın birbirlerini beğendikleri, destekledikleri gözlemlenmektedir. Nitekim Yakup Kadri ve Halide Edib ile Ahmed Haşim ve Fazıl Ahmed, Refik Halid ve Fazıl Ahmed birbirlerini beğenmektedir. Sosyograma göre Yakup Kadri, Yahya Kemal, Ahmed Haşim ve Fazıl Ahmed hem kendi neslinin hem de bir önceki neslin takdirini kazanmışken; Refik Halid sadece kendi nesli tarafından tercih edilen bir yazar durumundadır. Yahya Kemal bir önceki nesilden Sami Paşazade Sezai'nin, Yakup Kadri Halid Ziya'nın, Ahmed Haşim ise Süleyman Nazif'in beğeni alanına girmektedir.

Halid Ziya'nın Yakup Kadri'yi beğenmesinin sebebi açıktır: "(...) ne zaman bunlardan birinin güzel bir sayfasını okusam (*Yakup Kadri, Falih Rıfki ve Ömer Seyfeddin'den bahsediyor*) parmaklarımda derhâl aynı güzelliğe vâsıl olmak isteyen bir gıcıklanma lerzişinin koştüğünü hissediyorum. Zannedirim ki asıl bâdî-i ihtilâf olan esas meseleleri bir tarafa bırakıp da mesâil-i tâliye ile lüzumundan fazla uğraşan ifratkârlardır ki Arapça, Acemce kelimeleri çıkaralım, terkipleri kullanmayalım, lisanımıza ne kadar gayr-me'nûs, gayr-ı ma'rûf Türkçe kelimeler varsa onları yığalım diyen fart-ı gayret erbabıdır ki ihtilâfa esbap tehye ediyorlar. Her fırkanın bir müntehâ-yı yesârı vardır. O ifratkârlardır ki asıl istihdaf edilen gayeye müfit olmaktan ziyade muzır olurlar." (s. 52-53). **Rıza Tevfik'in** Yakup Kadri'yi beğenmesinin sebebi ise onun "pek rûh-âşinâ (vurgu benim) ve "ağırbaşı" olmasıdır. (s. 101-102). **Halide Edib** için o Refik Halid ile birlikte "çok mühim birer simadır." Ancak Yakup Kadri' "çok mütekemmil" (vurgu benim)dir (s. 124). **Hamdullah Suphi** onu "ruhun ressamı" olarak tarif eder (s. 136). Fazıl Ahmed'in onu beğenmesinin sebebi, "yazdığından ziyade yazılarının arkasında hissettiği ruhtur (s. 181-182). Ahmed Haşim için Yakup Kadri "bir siyah haşhaş çiçeğidir. *Ruha* (vurgu beni) uyku, ölüm ve rüya döken bir çiçek" (s. 191).

Fazıl Ahmed'i öne çıkaranların onu beğenme sebepleri ise şöyledir: **Hüseyin Cahid'e** eski edebiyatı bile sevdirmişti (s. 72-73). **Rıza Tevfik** için Fazıl Ahmed "nükteperdaz ve malûmat ve irfan itibariyle bu sınıfta bildiklerinin belki hepsine faik ve zarif bir muharrir ve şairdir." (s. 102) **Refik Halid**, Fazıl Ahmed için özel bir şey söylemez. Hamdullah Suphi ve Falih Rıfki gibi onun

da "ismini ne vakit bir gazetede görsem acele ile okuduğum ve çok lezzetler duyduğum bu kıymetli arkadaşlardan bahsi ben fazla görüyorum. Onların benim gibi daha birçok böyle teşne karileri var" der (s. 173).

Sosyogramın çok beğenilen edebiyatçılarından Yahya Kemal, şiirleriyle ön plana çıkar. Mesela, **Fazıl Ahmed** için Yahya Kemal o günün "yegâne şairi" dir (182). **Rıza Tevfik** onu önemser, beğenir ancak temkinlidir: "Yahya Kemal de dikkat edilecek bir sima. Belki parnasyenlerin bizde en mükemmelidir, fakat çok *hasis adam* (vurgu benim), atşân-ı hüneri olan adamlara iki damla Fransız şarabı veriyor, âlemi bu iki damlayla kandırmak istiyor. Bu kâfi değil, bu kâfi değil" (s. 102). **Mehmed Emin** onun "sanattaki titizliği"ni beğenir ama az yazdığını düşünür (s. 106). **Halide Edib** için o "*en büyük Türkçe şiiri yazacak* (vurgu benim) diye beklediğimiz ve yazmasını özlediğimiz adamdır" (s. 123). **Yakup Kadri** için Yahya Kemal bir üstattır: "Yahya Kemal!... O genç bir üstattır (vurgu benim), hepimizin ustası! Son nesil içinde onun tesirinden kurtulmuş pek az kişi tanıyorum. (...) O bizim 'Stéphane Mallarmé'mizdir. Fakat şu fark ile ki Stéphane Mallarmé yalnız bir sanatkâr idi. Yahya Kemal ise yalnız kemâle ermiş bir sanatkâr değil, aynı zamanda *kemalli bir ruhtur* (vurgu benim). O bize yalnız edebiyat âleminde ufuk açmadı, duygu ve fikir âleminde de yeni yeni meydanlar gösterdi. Bizim kalbimizde *millî cûşişi* (vurgu benim) tespit ve tayin eden odur" (s. 235).

Ahmed Haşim, mülakatlarda şiir dilinin dışında bırakılarak anılamaz. **Fazıl Ahmed** için Ahmed Haşim şüphesiz gerçek bir şairdir fakat dili istisna (s. 182). **Halide Edib** şiirde yenilik yapacaklar arasında Emin Bülend ve Halid Fahri ile birlikte Ahmed Haşim'i de görür (s. 124). **Rıza Tevfik** için Ahmed Haşim "muktedir bir şairdir" (s. 102-103). **Mehmed Emin** de tıpkı Rıza Tevfik gibi Haşim'i "muktedir" bulur (s. 114). **Hamdullah Suphi**, Ahmed Haşim'in Halid Fahri, Ömer Seyfeddin ve Faruk Nafiz gibi gençler arasında yer aldığından ancak onları pek tanımadığından bahseder (s. 137).

Refik Halid, bu söyleşilerde Yakup Kadri ile birlikte anılır. **Halide Edib**, Yakup Kadri ile birlikte nesirde Refik Halid'i beğendiğini söyler (s. 124). **Hamdullah Suphi**'nin de yeni nesilde beğendikleri arasında Falih Rıfkı ve Ömer Seyfeddin ile beraber Yakup Kadri de vardır (s. 136). **Ömer Seyfeddin** Refik Halid'in nesirlerini beğenir: "Nasirlerden lisanını en güzel bulduğum Refik Halid'dir. İşte tam *İstanbul Türkçesi!* (vurgu benim) Yakup Kadri nezih, derin bir muharrirdir. Ama ben yine Refik Halid'e tercih edemem. Çünkü Refik Halid'den daha kolay lezzet alırım. *Fikrim, hayalim yorulmaz* (vur-

gu benim)” (s. 164). **Fazıl Ahmed**’in de Ömer Seyfeddin gibi “en beğendiği” Refik Halid’dir. Onu ‘yazdığından ziyade yazılarının arkasında hissettiğim ruhundan dolayı’ sever” (s. 181).

Mülakata seçilen yazarların, beğeni nedenlerini açık eden ifadelerine baktığımızda Yakup Kadri’de “ruhun ressamı”, “çok mütekemmil”, “ruhaşına psikolog”, “ruh” tanımlarının; Fazıl Ahmed’de “istidad”, “nükteperdaz”, “mizah”, “zekâ” kelimelerinin; Yahya Kemal’de “yegâne”, “yeni”, “millî”, “titiz” kelimelerinin; Ahmed Haşim’de “lisan”, “yenilik”, “muktedir”in; Refik Halid’de ise “ressam muharrir” ve “İstanbul Türkçesi”nin öne çıktığını görürüz. O halde en gözde yazar olmanın ilk şartı ruhtan geçmektedir.

Beğenilmemek: Az Yazma/Taklit Etme/Aslında Eski Olma

Sosyogramın merkezindeki beğenilen yazarları, beğenmeyenler de vardır. Bu durum daha çok Ruşen Eşref’in sorularını özellikle beğenilen şahıslar üzerinde odaklandırmasıyla oluşur. En beğenilen Yakup Kadri’nin kötü bir edebiyatı olduğuna dair herhangi bahis geçmez, fakat diğer gözdeler için aynı şeyi söylemek pek de mümkün değildir.

Cenap ve Hüseyin Cahid ile aynı kuşağa mensup olan **Süleyman Nazif** Fazıl Ahmed’i maskaralıkla itham eder (s. 88-89). **Yakup Kadri** onu beğenir gibi görünür ama aslında tam karşısında yer almaktadır. “*Eskilerin izleri içinde gayet alışkın adımlarla yürüdü. Fakat hezeli daha ileriye yürütmedi, acaba niçin? Bunu çok defa kendi kendime sordum ve nihayet şunu hissettim ki Fazıl Ahmed’de hayatı hususî ve şahsî bir tarzda görüş hassası yoktur. O da aşağı yukarı Refik Halid gibi ulviyette olduğu kadar hezeliyatta da bin çehreli hayatı tek gözle, yanlış delikten görüyor* (vurgu benim)” (s. 234-35).

Yahya Kemal konusunda bir önceki nesilden Halid Ziya, Hüseyin Cahid, Süleyman Nazif ve yaş itibariyle yine bir önceki nesle mensup olan Rıza Tevfik hemfikir gibidirler. **Halid Ziya** vezin meselesinde ona karşı tavır alır (s. 54). **Hüseyin Cahid**, Yahya Kemal’i kendi nesliyle değerlendirir ama onu okumak için uğraşmasına rağmen ortada bir şeyini bulamadığını belirtir. **Süleyman Nazif**, onun “yeni” olarak kabullenilmesine itiraz eder: “*Lâle Devri’nin şairi, yalnız cübbe ve destar yerine ceket giyinmiş ve boyunbağı takmış bir şairi* (vurgu benim). Kıyafet insanın mahiyetini değiştirir mi?...” (s. 86-87). **Rıza Tevfik**’in ifadeleri de Süleyman Nazif’in paralelinde şekillenir: “*Nedimâne şiirler yeni edebiyatın numûne-i nezâheti olmak üzere gösteriliyor. O vakit Yahya Kemal Bey tasaltun ediyor* (vurgu benim). Zavallı

Emin Bey'i red ve inkâr ediyorlar. İşte benim ara sıra gördüğüm değişiklik bu kabil şeylerden ibarettir. Tıpkı, Paris'te, Monmartre'de her sene çamaşır-cı kızları arasında birisi ekseriyet-i ârâ ile intihap olunup da meleke-i hüsnü an olarak birgün sokaklarda gezdirildiği gibi bu günlerde de hemen altı ayda bir şair başı değişiyor. O kadar ki bir silsilename tutmadığıma müte-essifim" (s. 101). Haşim söz konusu olduğunda **Hüseyin Cahid** tıpkı Yahya Kemal gibi Haşim'i de yeni bulmaz (s. 87).

Sosyogramın merkezinde yer alan edebiyatçıların beğenilmeme sebeplerine bakıldığında getirilen eleştiriler genelde az yazma, tam olarak birlikteliğe sahip olmama, ferdiliğe kayma ve yeni değil, eskinin içinde yeniyi devam ettirme şeklinde görülmektedir. Dolayısıyla merkezdeki yazarların beğenilmeme sebepleri arasında kesin bir tutarlılıktan söz etmek mümkün değildir.

Ruhun ve Zevahirin Ressamı Olmak

Yakup Kadri'nin en gözde yazar olduğu bu yıllar onun, sanatında bir arayış içinde olduğu dönemin tamamlanmasına denk gelir. Fecr-i Ati döneminin genç yazarı sanatını bireyden topluma doğru kaydırmıştır. "Yazarın 1917'de ferdiyete 'tövbe edeceği' sırada durduğu görülür. Bununla beraber takip eden yıllarda *Erenlerin Bağından*'ın X. Mektubunda '...şeytana mahsus olan benlik o hudutsuz kibir...' diyerek benlik ve ferdiyeti tamamen reddeder. On üçüncü mektupta ise 'Ey dost, meğer ne kadar gafil ve safderun imişiz. Asıl hezimet, bizim için gönlümüzü milletin aşkına bağladığımız gündən başladı.'"⁸ Ayrıca bu dönem onun toplumda Türk unsurunu ve ruhunu arayış dönemidir.⁹ Yakup Kadri'deki bu değişim Ruşen Eşref'in sorularına cevap veren dönemin entelektüelleri için önemli bir unsur olmalıdır ki Yakup Kadri bu mülakatların merkezinde yer alır.

Burada tekrar habitus meselesine dönersek. Beğenmek ve beğenilmek sorularına cevap verenlere ve nedenlerine bakıldığında bir başka meseleyi, kabul görmeyi de beraberinde getirir. Yakup Kadri, dönemin edebiyatçılarının gözdesi olarak merkeze yerleşir ve aynı zamanda kabul de görür. Onun karşıtı gibi gösterilen ve adları neredeyse her daim birlikte anılan Refik Halid ise kabul görmüş değildir yine söyleşilerin içeriğine baktığımızda merkeze yakın olan Yahya Kemal ve Ahmed Haşim'in de kabul görmediği açıktır. Fazıl Ahmed de çok kabul görmüş bir durumda değildir. Evet merkeze yakın

8 Akı 2001, s. 44-45.

9 Akı, s. 45.

olmaları sebebiyle gözdeleler arasına girerler ancak kabul görüp görmedikleri bir başka meseledir. Burada edebiyatçıların onları neden beğendiği meselesinde özellikle okuma pratiği öne geçer. Fazıl Ahmed, eski edebiyatı bile sevdiği, Yakup Kadri ruhu, Refik Halid zevahiri, Yahya Kemal asıl yeniliği yapması, Ahmed Haşim ise muktedirliğiyle öne çıkar.

Okuma pratiğinde ruh ve zevahir arasında bir farklılık varmış gibi Yakup Kadri ve Refik Halid karşı karşıya getirilir. Böylece karşıtlık ruh ve zevahir üzerinden kurulurken daha gerçekçi bir edebiyat beklentisinin yerini kabul gören ve beğenilen “ruh” alır. Oysa karşıt olarak gösterilen “zevahir” gerçekçilik söylemine daha uygun bir anlatıma sahiptir. O halde ruhu alkışlayan bu okuma pratiği habitusa dair de bir şeyler söyler. Eğer dönemlerin ruhu varsa o halde habituslarından da bahsedilebilir. Tıpkı Bakhtin’in metinlerin izlerinin birbirlerinin tecrübesini, izlerini yansıttığını söylediğinde başka bir şekilde habitustan bahsetmesi gibi.¹⁰ Çünkü metinlerin de bilinçli ve bilinçsiz hafızaları, tecrübeleri vardır. Bu edebiyatçıların edebiyatlarına baktığımızda habitus meselesi bir kez daha gündeme gelir. Burada karşıtlıkları bir araya getirmek faydalı olacaktır. Yakup Kadri’nin merkeze oturduğu bu mülakatlarda diğer yazarların gözdeliğini ona olan mesafeleri belirler. Yukarıda da belirtildiği gibi Refik Halid’in merkeze yakınlığının sebebi Yakup Kadri ile zıtlık oluşturmalarıdır. Merkeze yakın olan isimlerden Fazıl Ahmed ise Yakup Kadri ile edebi anlamda bir benzerlik göstermez. Fakat o, zevahir konusunda Refik Halid ile birleşir, çünkü sanatının malzemesini eleştiri ve mizah oluşturur. Ahmed Haşim ve Yahya Kemal de merkeze yakındırlar çünkü onlar da Refik Halid ve Yakup Kadri gibi bir zıtlık taşırlar. Yahya Kemal, sanatı bir kuyumcu gibi işleyerek neoklasik bir şiir yaratma peşindedir, Haşim de titizdir, ancak onda bu titizlik empresyonist ressamın tabloları gibidir. Tabii bu tabloya biraz sürrealizm de karışır. Bu sebeple Haşim’de renk öne çıkarken Yahya Kemal’de ses öne çıkar. Ses/reng zıtlığı da ruh/zevahir zıtlığına benzer bir durum yaratır. Merkez kendisini belirlerken zıtlıklar üzerinden kurar. Nitekim bu yıllarda Yahya Kemal’i çok beğendiğini söyleyen ve kendi mülakatında Yahya Kemal’e birinci sırayı ayıran Haşim, sonraki yıllarda Yahya Kemal’den uzaklaşacaktır.

Bourdieu teorisinin temel kavramlarından olan habitus bu zıtlıklarda devreye girer. Habitus sürekli dinamik bir yapı sergiler, bu dinamikliği sağ-

10 Bkz. Bahtin, M., 2004.

layan unsurlardan biri de algı şemalarıdır. Haşim'in renk, Yahya Kemal'in ise ses üzerinden devam eden ve sonrasında odaklaşan edebi anlayışlarının temelleri daha bu ilk yıllarda kendini göstermiş, nitekim Yahya Kemal sonrasında kendisini Bergson'un içe dönük felsefi anlayışını taşıyan *Dergâh* dergisi çevresinde bulmuştur. Haşim ise giderek daha soyut bir şiire yönelirken denemelerinde dış âlemi görselleştiren bir nesir meydana getirmiştir. Dolayısıyla merkezi oluşturan bu algı şemaları beğenme ve beğenilmeme üzerinden habitusa da kaynaklık etmektedir. Fakat burada beğenilmek kadar beğenilmemek de habitusun dinamik yapısına eşlik ederek algı şemalarının ortaya çıkmasını sağlar. Bu noktada kimin kimi hangi sebeple beğendiği konusu da bu bağıntılarla bir arada düşünüldüğünde algı şemalarının ötesinde yatkınlıklar dediğimiz ve yine habitusun parçasını oluşturan unsurlar ortaya çıkar. Örneğin Cenap Şahabeddin, sadece söz oyunları yapan olarak değerlendirdiği Fazıl Ahmed'i bundan öteye gidememekle ve bunun da bir işe yaramayacağını söylemekle kendi geçmiş habitusuna da gönderme yapar. Söz oyunlarının Türkçe edebiyattaki ustalarından Cenap, tam da bu noktadan Fazıl Ahmed'i eleştirir, çünkü bu onun edebi yatkınlığı içerisinde taşıdığı bir unsurdur. Diğer taraftan bunun bir işe yaramayacağı söylemiyle Edebiyat-ı Cedide'nin ferdiyetçi edebiyatçısının dönemin hâkim zihniyeti dolayısıyla toplumsal bir ifadeye yöneldiği görülmektedir ki bu da habitusun nesnel yatkınlıklar ile öznel yatkınlıkları bağdaştırma işlevine bir örnek teşkil etmektedir.¹¹ Nitekim genç kuşağın yazarı Yakup Kadri de Fazıl Ahmed'e aynı eleştiriyi getirecektir. Bu da dönemin nesnel yatkınlığı söz konusu olduğunda eski kuşak ile yeni kuşağın ortaklaşabildiğini göstermektedir.

Bir önceki kuşaktan Hüseyin Cahid'e baktığımızda onun Fazıl Ahmed'i beğenirken Yahya Kemal ve Haşim'e "bigâne" kaldığı görülür. Bu da onun bir anlamda kendisini sessiz kalarak var kılma savaşımına gönderme yapar. "Ayrıca, devrimci türden tarihsel durumlarda nesnel yapılardaki değişim öyle hızlı olur ki zihinsel dünyaları bu yapılar tarafından şekillendirilmiş olan eyleyiciler kendilerini birdenbire geri kalmış bulurlar, deyim yerindeyse, zamana aykırı ve anlamsızca davranırlar, çoğu zaman yaşlı insanlar için pek yerinde söylendiği gibi zamanı geçmiş bir şekilde ya da Don Kişot gibi düşünürler, bir tür boşlukta kalırlar. Kısacası, grupları oluşturan eyleyicilerin, kendi üretimlerinin iktisadi ve toplumsal koşullarında hayatta kalabi-

11 Bourdieu-Wacquant, 2012.

lecek, dayanıklı yatkınlıklarla donanmış olmasına –başka nedenlerin yanı sıra– borçlu olunan, grupların varlıklarını devam ettirme eğilimleri, uyum sağlamanın olduğu kadar uyumsuzluğun, isyanın olduğu kadar tevekkülün de ilkesi olabilir.”¹² Buna rağmen onu tercih eden kişilere baktığımızda eski nesilden takdir gördüğü belirginleşir. İttihatçılar ile yakın ilişkide olan Hüseyin Cahid’in Fazıl Ahmed’i beğenmesinin sebebi Fazıl Ahmed’in bu yıllarda İttihatçı Cemal Paşa ile olan yakınlığıdır. Rıza Tevfik ve Refik Halid’in hem mizah hem de halk edebiyatının etkilerinden faydalanan Fazıl Ahmed’i beğenmelerinin sebebi onun mizahi yazı ve şiirlerinin kendi edebi anlayışlarına yakın olmasıdır. Ayrıca Refik Halid ile bir ahbablıkları vardır. Rıza Tevfik ayrıca onun felsefi yazı ve şiirlerinden hoşlanmaktadır ki kendisi de bir filozoftur.¹³

Edebi yatkınlıkların yanı sıra edebiyatçıların arkadaşlıkları da habitusun oluşumunda önemlidir. Merkeze yakın olan diğer iki isim Yahya Kemal ve Ahmed Haşim, Yakup Kadri’nin dostlarıdır.¹⁴ Samipaşazade’nin Yahya Kemal’i tercih etmesinin sebebi ise uzun yıllar Fransa’da kaldıktan sonra yurda dönen bu gencin hem Fransa geçmişinin hem de memlekete döndüğünde yapmak istediklerinin kendisine yakın olmasıdır. Rıza Tevfik’in Yahya Kemal’i tercih etmesinin sebebi ise Türkçe şiir yazmada kendisinin edebi anlayışında gerçekleştirdiğinin karşılığını Yahya Kemal’de görmesidir.

Ahmed Haşim’e gelince...

Yakup Kadri ve Ahmed Haşim’in dostluğu Fecr-i Ati’nin kurulduğu yıllara rastlamaktadır. Yakup Kadri, Haşim’den “aziz dostum” diye bahseder. Sonrasında onun için bir de monografi kaleme alacaktır.

Sosyograma bakıldığında dönemin edebi anlayışını şekillendiren Ziya Gökalp ve onunla aynı bağıntıda yer alan Fuad Köprülü’nün merkezden uzak bir konum aldıklarını ve dönemin edebiyatçıları yerine tercihlerini daha önceki nesillerden yana kullanmakla bir bağıntı oluşturdıkları görülür. Böylece kurucu konumundaki Gökalp’in alanda merkezi biçimlendirir

12 Bourdieu-Wacquant, 2012, s. 122.

13 Çoruk, 2008, s. 17-18.

14 Yahya Kemal ve Yakup Kadri 1911 yılında tanışır. Yahya Kemal, Yakup Kadri’yi İsviçre’ye ziyarete gidişinde Yakup Kadri kendisini kötü hissettiği bir gün onun yerine *İkdam*’da Yahya Kemal’in yazı yazmasını sağlar ve Yahya Kemal “Boğazlar Meselesi” başlıklı yazısını yayımlar. 1911-16 arasında neredeyse hep beraber geçirirler. Akdeniz medeniyetini öncelleyen Nev-Yunanîlik ekolünü birlikte kurarlar (Karaosmanoğlu, 1968). Fakat Yahya Kemal, Yakup Kadri’nin İsviçre’den döndükten sonra kendisine bigâne kaldığını belirtir (Beyatlı, 2012). Yakup Kadri’nin dostane anlatışına Yahya Kemal’de biraz sitem eşlik eder.

olması beklenirken o, bir edebiyatçı olarak bu merkezden dışlanmış olur. Gözde olan yazarlardan Yakup Kadri, Yahya Kemal ve Refik Halid o dönem Gökalp'in çıkardığı *Yeni Mecmua*'nın yazarları arasında yer almaktadır. Bir edebiyatçı olarak kabul görmeyen Gökalp'in dergisinin yazarlarıyla yürüttüğü kültür politikası etkilidir ki onun yazarları dönemin entelektüellerinin beğenilerini yansıtır. Buradakiler dönemin entelektüellerinin şüphesiz sadece bir bölümüdür. Ruşen Eşref'in mülakat yapmadığı dönemin birçok önemli edebiyatçısı vardır. Bunlardan ilk akla gelenler: Yahya Kemal, Reşat Nuri Güntekin, Ahmed Rasim, Abdülhak Şinasi Hisar, Aka Gündüz, Ali Canip Yöntem, Mehmed Akif, Mehmed Rauf, İhsan Raif, Yusuf Ziya (Ortaç), Hüseyin Rahmi (Gürpınar), Hakkı Süha. Tanzimat neslinden Abdülhak Hamid'i, Tanzimat ile Edebiyat-ı Cedide arasında Nigâr Hanım'ı, Edebiyat-ı Cedide'den Halid Ziya ve Cenap Şahabeddin'i, yine yaşça aynı nesilden Süleyman Nazif ve Rıza Tevfik'i alan Ruşen Eşref, geri kalanlar için tercihini çoğunlukla eski Fecr-i Ati üyeleri ve milli edebiyat yazarlarından yana kullanmıştır.¹⁵

Şüphesiz bu tercih de onun habitusu ile bağlantılıdır. Diğer taraftan bu mülakatlar Türkçe edebiyat için bir ilki meydana getirmektedir. O zamana kadar böyle bir tür Türkçe edebiyatta yer almaz. Bir tarafta anlatan diğer tarafta kaleme alan, aktaran biri vardır artık. Dolayısıyla mülakat yapılanın kendisini nasıl göstermek istediği kadar mülakat yapanın onu nasıl gösterdiği de önemlidir. İki gösterenli bir tür olarak bu türün kendisini var ederken beğeni meselesini temel meselelerinden biri haline getirmesi de mülakatlara verilen cevaplarla ilişkilendirilebilecek bir durumdur.

1917-18'de savaş ortamında yapılan bu mülakatlarda iki gösterenli bir türün kendini beğeni üzerinden kurmasında toplumsal olanla da bir bağlantı vardır kuşkusuz. Bu durumun henüz gerçekleşmekte olana dönük bir çabayı barındırdığını söyleyebiliriz ki bu da iki gösterenli bir türün ortaya çıkış sebebinden bağımsız değildir. Öncelikle bir anlatan vardır, bir de anlatılanı aktaran. Bu ikisinin birleşimi ise yeni bir tür olarak mülakatı yaratmaktadır. Anlatma çabasının kendisi ikili bir hale bürünmüştür. Anlatanın sesinin yanına ne anlatmak istediğini aktaran bir başka ses eklenmiştir. Böylece yanlış anlatma durumu da ortadan kalkar. Bu sebeple yeni tür, beğeni üzerinden konuştuğunda tercihini dönüşümden yana kullanır. Dönüşüm, eskiyi

15 Ruşen Eşref, mülakat yapacağı şahısları nasıl seçtiğini daha sonra bir mektupta açıklamıştır. Bkz. Sağlam, 2001.

anlatan yazarın yeni bir kimlik üzerinden kendini aktarması, aklamasıdır. Bu aktarımda eski haliyle konuşan ancak bu konuşmayı yeni kimliğiyle kuran bir yazar söz konusudur. Yakup Kadri, bunun en güzel örneğini ileride 1922 yılında yayımlanan *Kiralık Konak*'ın Hakkı Celis'ini gözü yaşlı şairden Çanakkale askerine çevirerek yapacaktır.

Bu makalade SİA'dan yararlanarak Ruşen Eşref'in *Diyorlar ki*'sinde yer alan günümüzde kimi beğeniyorsunuz sorusuna verilen cevaplar ile bu cevabı verenlerin edebi anlayışları, arkadaşlık, dostluk, bir dergi etrafında birleşme vb. unsurları ilişkisel bir şekilde düşünmenin yollarını aradım. Bu düşünceyi yeni bir tür olan "mülakat" ve bunun ortaya çıkışındaki koşullarla bitişirmeyi denedim. Böylece bir edebi türün ortaya çıkışıyla entelijansiyanın algı şemasını birlikte düşünmeye çalıştım.

Bourdieu tercih, "toplumsallaştırılmış öznedir" der. Tercih ettiğimiz kadar tercih etmediklerimiz de toplum içerisindeki eyleyicileri konumlandırmakta önemlidir. Ayrıca bu tercihin nasıl bir söylem üzerinden kurulduğu bu konum almada, eyleyicinin habitusunda önemli bir unsurdur. Bir tercihi, beğeniyi bağıntılarıyla birlikte düşünmek çok daha geniş açılımlı bakış açılarına bir davet niteliği taşımaktadır. Her bir bağıntının ortaya çıkarılması, diğer bağıntılarla arasındaki ilişkiler, sahip olunan sermaye çeşitleri ve habitusunun ortaya çıkarılması edebiyat araştırmalarında çok yönlü bakış açılarının ortaya çıkarılmasını sağlayacaktır.

Kaynakça

- Akı, N. (2001), *Yakup Kadri Karaosmanoğlu, İnsan, Eser, Fikir, Üslup*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bahtin, M. (2004), *Dostoyevski Poetikasının Sorunları*, çev. Cem Soydemir, İstanbul: Metis Yayınları.
- Beyatlı, Y.K. (2012), *Çocukluğum, Gençliğim, Siyasi ve Edebi Hatıralarım*, İstanbul: Fetih Cemiyeti Yayınları.
- Bourdieu, P. (2006), *Sanatın Kuralları*, İstanbul: YKY.
- Bourdieu, P.- Wacquant, L. (2012), *Düşünümsel Bir Antropoloji İçin Cevaplar*, çev. Nazlı Ökten, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Carrington P. J- Scott, J.- Wassermann, S. (2005), *Models and Methods in Social Network Analysis*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Çoruk, A.Ş. (2008), *Mizah Şairi Fazıl Ahmet Aykaç*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Karaosmanoğlu, Y. K. (1968), *Gençlik ve Edebiyat Hatıraları*. Ankara: Bilgi Yayınları.

- Köroğlu, E. (2004), *Türk Edebiyatı ve Birinci Dünya Savaşı (1914-1918): Propaganda-dan Millî Kimlik İnşasına*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Nooy, W. (1999), "A literary playground: Literary criticism and balance theory", *Poetics* 26 (1999) s. 385-404.
- Nooy, W. (2003), "Fields and networks: correspondence analysis and social network analysis in the framework of field theory", *Poetics* 31 (2003), s. 305-327.
- Nooy, W. (2002), "The dynamics of artistic prestige", *Poetics* 30 (2002), s. 147-167.
- Sağlam, N. (2001), *Ruşen Eşref Ünaydın'dan Hasan Âli Yücel'e Diyorlar ki İçin Bir Mektup*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Sağlam, N. (2004), *Diyorlar ki Muharriri, Çeşmeler Kâşifi İstanbul Seyyahı Ruşen Eşref Ünaydın*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Şahin, S. (2011), *Kültürel Sermaye, Kibar Hırsız ve Şehir*, İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Ünaydın, R.E. (2002), *Diyorlar ki*, yay. haz. Nuri Sağlam-Necat Birinci, Ankara: TDK.

cogito

Yapı Kredi Yayınları - Üç aylık düşünce dergisi - Sayı: 76 / Bahar 2014

Pierre Bourdieu

YKY

Yapı Kredi Yayınları